

CLASIC ȘI MODERN ÎN PROCESUL INSTRUCTIV-EDUCATIV DIN REPUBLICA MOLDOVA

Tatiana VERDEȘ

Trăim și activăm într-o societate caracterizată printr-o dinamică accelerată a schimbărilor, iar presiunea progresului tehnologic și a modernizării, evoluția și dezvoltarea lumii contemporane vizează și sistemul educațional. Astfel că implementarea reformelor sistemului de învățământ, a curriculumului modernizat presupune o transformare necesară, adaptată exigențelor societății actuale și viitoare, finalitatea fiind formarea unor personalități vocaționale și creatoare, capabile să exercite și să inițieze roluri sociale în concordanță cu propriile aspirații și cu cerințele sociale.

Bineînțeles că, modernul niciodată nu apare izolat de tradițional, întrucât nu putem trage un hotar unde sfârșește tradiționalul și unde începe noul, și nici nu pot exista în opoziție. Din acest considerent, în articolul de față ne-am propus să urmărim cum acestea se completează una pe alta, asigurând un învățământ de calitate, racordat la standardele europene.

Procesul de învățământ reprezintă „principalul subsistem al sistemului de învățământ, în cadrul căruia are loc activitatea de instruire organizată conform obiectivelor educației care orientează formarea-dezvoltarea personalității elevului-studentului” [1, p.38]. Elena Macavei, în *Pedagogie*, precizează că „procesul de învățământ este ansamblul acțiunilor de organizare, planificare, conduse și evaluate sistematic în cadrul instituțional specializat, pe baza unor documente (planuri, programe), a unui sistem taxonomic al scopurilor și obiectivelor, pentru instruirea și educarea copilului, tânărului, adultului” [2, p.21]. Prin urmare, la baza procesului de învățământ stă activitatea instructiv-educativă, deci o activitate de cunoaștere și asimilare a unui sistem de valori, în prezent stabilit prin documente oficiale cu caracter obligatoriu (planuri de învățământ și programe analitice). Procesul instructiv-educativ presupune o corelativitate funcțională între predare-învățare-evaluare, actorii principali implicați activ fiind profesorul și elevul.

Deci, cu referire la abordarea conceptuală, temelia rămâne aceeași: elevul văzut ca obiect al învățării, dar care trece și în subiect al educației; în scopul îmbunătățirii calității sistemului educațional se aplică conceptele cadrului internațional „Școala prietenoasă copilului”; pedagogia competențelor (*versus* celei a cunoștințelor), valorificându-se formarea, și nu informarea învățăceilor [4].

Nu mai puțin importantă este organizarea procesului educațional axat, în prezent, pe **relația pedagogică: proiectare – predare – învățare – evaluare**, care nu corespunde modelului tradițional – „triada învățare frontală – studiul manualului – chestionarea”, un model de învățare pasiv, în care rolul major îl avea cadrul didactic, ce transmitea cunoștințe spre un receptor aproape pasiv,

determinat să memorizeze și să reproducă informația. Spre deosebire de elevul de cândva, elevul de astăzi este implicat activ, direct în procesul de dezvoltare a capacităților de învățare, în asimilarea cunoștințelor, în dezvoltarea gândirii critice, astfel impunând un nou tip de relaționare pe mai multe direcții: profesor – elev, elev – elev, elev – profesor, aflate în opoziție cu modelul standard unidirecțional profesor – elev. Modelul învățământului modern pune accent pe experiența proprie a elevului, promovează învățare prin cooperare și colaborare, făcând apel la metodele interactive, la diverse forme de organizare, în special în grup, formând individualități și stimulând creșterea stimei de sine și încrederea în forțele proprii.

Sub aspectul eficienței, distingem patru categorii: obiectivul de realizat, conținutul de idei vehiculat, strategia de lucru adoptată și evaluarea [3]. Credem important a semnală că aceste patru domenii sunt interdependente și ne-realizarea unuia duce spre eșecul, nereușita actului educațional.

Pedagogia modernă propune organizarea în așa măsură a procesului de învățământ, încât problemele de conținut și strategie să se realizeze în funcție de obiective, acestea fiind prioritare și în funcție de ele se vor anticipa conținuturile, metodele și mijloacele de învățare și instrumentele de evaluare. Prin urmare, dacă în didactica tradițională **obiectivele** erau formulate pentru profesori, într-o ordine haotică, prioritare fiind obiectivele de cunoaștere, didactica actuală se axează pe un sistem de obiective formulate taxonomic, pentru elev, urmărindu-se un echilibru între obiectivele de cunoaștere, aplicare și integrare.

Spre deosebire de didactica tradițională, a căror **conținuturi**, privite ca finalități, erau standardizate, în didactica actuală, conținuturile sunt flexibile, considerate mijloace de atingere a obiectivelor.

Măiestria profesională a pedagogului este valorificată în special și de metodologia didactică aplicată la ore. Metodele moderne activ-participative pun accent pe învățarea prin cooperare, aflându-se în opoziție cu cele tradiționale. În procesul instructiv-educativ modern, încurajarea comportamentului participativ înseamnă pasul deosebit de la „a învăța” la „a învăța să fii și să devii”, adică pregătirea pentru a face față situațiilor, dobândind dorința de angajare și acțiune. Iată doar câteva metode moderne ce ar dezvolta gândirea critică și interrelaționarea: Știu – Vreau să știu – am învățat, SINELG (Sistemul de Notare pentru Eficientizarea Lecturii și a Gândirii), Tehnica CUBUL (*Describe! Compară! Asociază! Analizează! Aplică! Argumentează!*), eseu de cinci minute, jurnalul dublu, termenii-cheie/termenii în avans, ciorchinele ș.a.

Cu referire la metodele moderne de evaluare, credem important a menționa că acestea nu doar evaluează cunoștințele, dar și stimulează activismul elevilor, formează și dezvoltă competențe funcționale de sistematizare, restructurare și aplicare în practică a cunoștințelor formează și dezvoltă capaci-

tăți de investigare a realității, formează și dezvoltă capacitatea de cooperare, a spiritului de echipă, și nu în ultimul rând, dezvoltă creativitatea, capacitatea de autocontrol și autoorganizare, în același timp motivând elevul să învețe și să-și formeze un stil eficient de învățare. Printre acestea nominalizăm: Harta conceptuală, R.A.I. (*Răspunde – Aruncă – Interoghează*), tehnica 3-2-1, proiectul, portofoliul ș.a.

În concluzie la demersul de mai sus, susținem cu certitudine că modelul modern al procesului instructiv-educativ nu poate supraviețui fără fundamentul celui tradițional. Schimbările sunt dictate de timp și societate, astfel că nu putem să nu utilizăm mijloacele tehnice de instruire, instruirea programată, instruirea și autoinstruirea asistate de calculator, întrucât acestea sunt prezentul și viitorul. Dar să nu uităm și faptul că un profesor modern nu e doar cel ce știe să folosească TIC, ci este profesorul informat, bine pregătit, cu mintea flexibilă și deschisă la nou, conștient de importanța misiunii sale de pedagog.

Referințe:

1. CRISTEA, S. *Studii de pedagogie generală*. București: EDP, 2004.
2. MACAVEI, E. *Pedagogie*. București: EDP, 1997.
3. STANCIU, M. *Didactica postmodernă*. Ed. Universității Suceava, 2003.
4. *Limba și literatura română. Ghid de implementare a curriculumului modernizat pentru treapta liceală*. http://www.columna.org.md/img/programe/ghid_rom_1.pdf